

Стары чараўнік (Den gamle trollkarlen)

Жыў неяк такі гадасны чараўнік, які даўно-даўно скраў двух немаўлят, хлопчыка ды дзяўчынку, і з імі жыў зусім адзін у нары ў нейкай закінутай мясцовасці. Гэтых дзетак ён – даруй Госпадзе – абяцаў д’яблу; усяму шкоднаму ён вучыўся па чараўнай кнізе, якую хаваў, нібыта найкаштоўнейшы скарб.

Але часам здаралася так, што стары чараўнік пакідаў сваю нару, і дзеці заставаліся адны. Тады хлопчык, які высачыў, дзе стары хавае чараўную кнігу, чытаў яе. Ён вывучыў процьму чараўных формулаў чорнай магіі і праз нейкі час ужо і сам стаў умелым чараўніком. Чараўнік толькі зрэдку выпускаў дзяцей з нары, а так трымаў іх у вязніцы, каб потым пакласці ахвяраю ў імя зла. Таму дзеці хацелі апынуцца адсюль далёка-далёка... Яны раіліся між сабой, як бы гэта ім употай збегчы. Аднаго дня, калі чараўнік пакінуў нару вельмі рана, хлопчык сказаў сястры: “Вось наш час, сястрычка! Гэты злыдзень, што пад гнётам трымае нас у няволі, цяпер далёка. Хадзем адсюль, давай ісці, пакуль ногі будуць трымаць нас”. Так яны і зрабілі: сышлі прэч і крочылі цэлы дзень.

Надвячоркам вярнуўся чарадзея ў нару – а дзяцей няма. Адразу ж разгарнуў ён чараўную кнігу, вычытаў, якой дарогаю яны пайшлі. Хутка ён ужо стаў даганяць іх, нават было чутна, як ён люта крычэў і лаяўся, і сястра ў адчаі і страху заенчыла: “Браце, браце, нам канец! Злыдзень ужо зусім блізка!” Тады хлопчык выкарыстаў сваю магію, вывучаную па кнізе: ён вымавіў нейкі заклён, і адразу сястра ягоная перакінулася на рыбку, а сам ён ператварыўся ў сажалку, і рыбка стала весела плаваць ў вадзе.

Дабраўся стары да сажалкі і зразумеў, што яго падманулі. Раззлаваўся ён, загырчэў: “Ну пачакайце мне, пачакайце, хутка я вас спаймаю!” – і куляй кінуўся назад да нары, каб узяць нерат і злавіць рыбку. Але як толькі чараўнік знік, сажалка і рыбка зноў сталі братам і сястрой. Добра схаваліся, яны выспаліся і на наступны ранак зноў пусціліся ў шлях і ішлі цэлы дзень.

Калі злы чараўнік вярнуўся з нератам на тое месца, што так дакладна запомніў, то замест сажалкі ўбачыў толькі зялёны поплаў, дзе можна злавіць якіх-небудзь жабак, але ніяк не рыбак. Ён яшчэ мацней раззлаваўся, выкінуў свой нерат і пабег за дзецьмі, бо чарадзеяная палачка паказвала яму правільны кірунак. Пад вечар ён ужо наступаў беглякам на пяткі. Было чутна, як ён фыркаў і брыдка лаяўся, і сястра зноў заенчыла: “Браце, любы браце! Нам канец, гэты жудасны чараўнік за намі!” Але хлопчык яшчэ раз выкарыстаў магічную формулу з кнігі. Ён стаўся капліцаю пры дарозе, а дзяўчынка – абразком у гэтай капліцы.

Як толькі чараўнік заўважыў капліцу, то зразумеў, што яго ў другі раз падманулі, і забігаў вакол з жудасным крыкам. Але рабіць ён нічога не

наважыўся, бо ва ўсіх кантрактах чараўнікоў з сіламі зла прапісваецца, што аніколі нельга набліжацца да цэркваў і каплічак.

“Калі ўжо мне нельга падыходзіць бліжэй, дык я магу хаця б распаліць вогнішча і спапяліць вас!” – крыкнуў ён і пабег у нару, каб узяць там агонь.

Пакуль чараўнік бег і бег ноч навывлёт, капліца і прыгожы абразок зноў сталі братам і сястрою. Яны схаваліся і заснулі, а трэцім ранкам рушылі далей і ішлі цэлы дзень. Тым часам чараўнік, якому давлялося так доўга бегчы, ізноў пусціўся за імі. Толькі калі ён вярнуўся туды, дзе стаяла капліца, то ўваперся носам у велізарную скалу, якую ні падпаліць, ні спапяліць нельга. З усіх ног кінуўся ён следам за дзецьмі.

Пал вечар ён ужо амаль дагнаў іх, і сястра напужалася ў трэці раз і хацела ўжо аддацца на волю лёсу, але хлопчык зноў вымавіў заклён з кнігі; стаў ён падлогаю ў гумне, дзе малацілі зерне, а сястрычка ператварылася ў зярнятка, забытае на падлозе.

Прыбег злы чарадзея і ўбачыў, што ў трэці раз яго падманулі, толькі цяпер ужо стрымаўся і не кінуўся адразу ж дамоў, але ўзгадаў пра чароўную формулу з кнігі. Зрабіўся ён чорным пеўнем і хуценька падбег да зернейка, каб здзяўбці яго. Ды хлопчык вымавіў яшчэ адзін заклён, вычитаны ў кніжцы, і ўмомант перакінуўся на лісіцу. Не паспеў певень здзяўбці зярнятка, як лісіца схапіла яго і адкусіла яму галаву. Тут ужо чараўніку, як і казцы нашай, прыйшоў канец.

пераклад са шведскай – Алеся Башарымава

© Алеся Башарымава, пераклад, 2009